

Haji Fadzil Ahmad, yang dikenali ramai sebagai “Raja Gambus Malaysia,” merupakan satu daripada nama terpenting dalam dunia muzik tradisional Melayu. Kehidupan dan karyanya mencerminkan dedikasi dan cintanya terhadap muzik ghazal dan gambus, dua seni muzik yang kaya dengan elemen budaya Melayu.

LEGASI RAJA GAMBUS MALAYSIA

Lahir di Parit Bakar, Muar, Johor pada tahun 1941, Fadzil memulakan pengembaraan muziknya sejak usia muda. Ketika berusia 17 tahun, beliau mula memainkan gambus dan dengan cepat menunjukkan bakat luar biasa dalam permainan alat muzik yang mempunyai akar di Timur Tengah ini.

Menurut Rosnan Mat Latif, pemuzik tabla ghazal dari Perak, Kumpulan Ghazal Seri Maharani ditubuhkan dan dipimpin oleh pelopor ghazal, Ahmad Jusuh,

di Johor. Ahmad Jusuh, seorang tokoh terkemuka dalam muzik ghazal, berperanan penting dalam memperkenalkan dan mengembangkan muzik ini di Malaysia. Rosnan, yang juga merupakan seorang daripada pelajar Ahmad Jusuh, menjelaskan bahawa Fadzil Ahmad merupakan pemuzik utama yang menjadi pilihan Ahmad Jusuh untuk persembahan dan rakaman pada ketika itu.

Sebagai anggota utama dalam Seri Maharani, Fadzil membawa

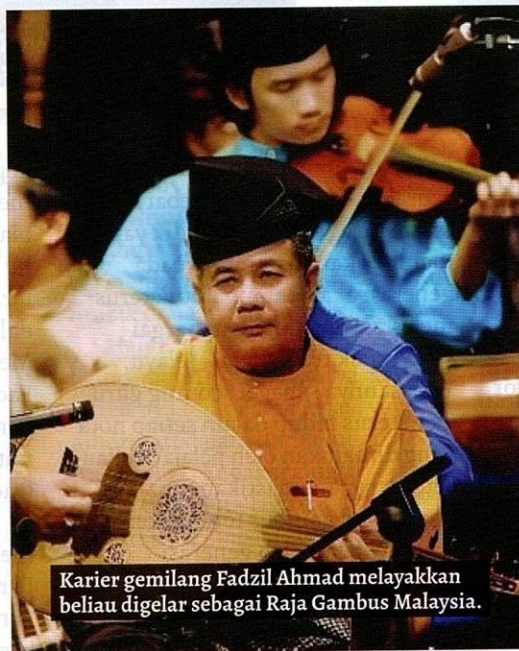
kemahiran luar biasa sebagai pemain gambus dan memberikan sentuhan khas yang melengkapkan irama ghazal kumpulan ini. Gandingan mantap antara Fadzil dengan Ahmad Jusuh menghasilkan muzik ghazal yang mendalam dan menyentuh jiwa sehingga menarik perhatian pendengar di seluruh negara. Dalam rakaman awal mereka bersama-sama Radio Malaya pada tahun 1960-an, termasuk lagu ikonik *Si Dia Datang*, Fadzil dan kumpulan ini berjaya mengangkat ghazal ke arus perdana, memastikan muzik ini terus dikenang dan diminati hingga hari ini.

Dengan bimbingan Ahmad Jusuh, Seri Maharani menghasilkan sejumlah 14 EP dan 11 LP sepanjang karier mereka, termasuklah album *Terkenang Si Dia* pada tahun 1970. Setiap album mereka membawa keaslian dan keindahan ghazal yang berjaya memikat pendengar pelbagai generasi, menjadikan kumpulan ini lambang kepada warisan ghazal tradisional di Malaysia.

Tidak terhenti di situ, Fadzil Ahmad terus meluaskan jangkauan seninya dalam bidang muzik dengan menerbitkan album instrumental yang dicipta khas sebagai iringan untuk tarian tradisional. Pada tahun 1993, beliau menghasilkan album *Joget Cik Siti*, satu koleksi istimewa yang menampilkan muzik ghazal instrumental. Album ini bukan sahaja dirakam untuk memeriahkan pentas tarian tradisional, tetapi juga bertujuan untuk membawa irama ghazal ke khalayak yang lebih luas dan mempopularkan muzik tradisional

Melayu dalam bentuk yang lebih mudah diakses.

Joget Cik Siti menjadi satu daripada album yang ikonik dalam diskografi Fadzil meraih pujian ramai kerana pengubahannya yang kaya dengan melodi dan irama tradisional yang mengasyikkan. Berkat kemahirannya sebagai pemain gambus, Fadzil berjaya mencipta nuansa yang halus, namun penuh tenaga, sesuai dengan tarian ghazal dan joget yang mengiringinya.

Karier gemilang Fadzil Ahmad melayakkan beliau digelar sebagai Raja Gambus Malaysia.

Bekas pelajar gambus beliau, Zulkifli Ramli berpendapat bahawa melalui album ini, dan sembilan lagi album instrumental yang dihasilkan sepanjang kerjayanya, Fadzil memperkukuh reputasinya sebagai seniman yang berdedikasi dalam mengangkat muzik tradisional Melayu.

Setiap album instrumental milik Fadzil mempersembahkan susunan muzik yang menghidupkan kembali warisan seni budaya tempatan, seperti zapin, joget, dan masri,

dengan komposisi yang memikat dan menggugah emosi. Selain menjadi iringan bagi persembahan tarian, karya-karya instrumental ini juga menjadi bahan rujukan dan inspirasi bagi generasi baharu yang berminat mendalami muzik ghazal dan seni muzik tradisional. Malah, album ini turut menjadi alat promosi muzik Melayu di luar negara apabila dimainkan dalam misi kebudayaan dan persembahan diplomatik.

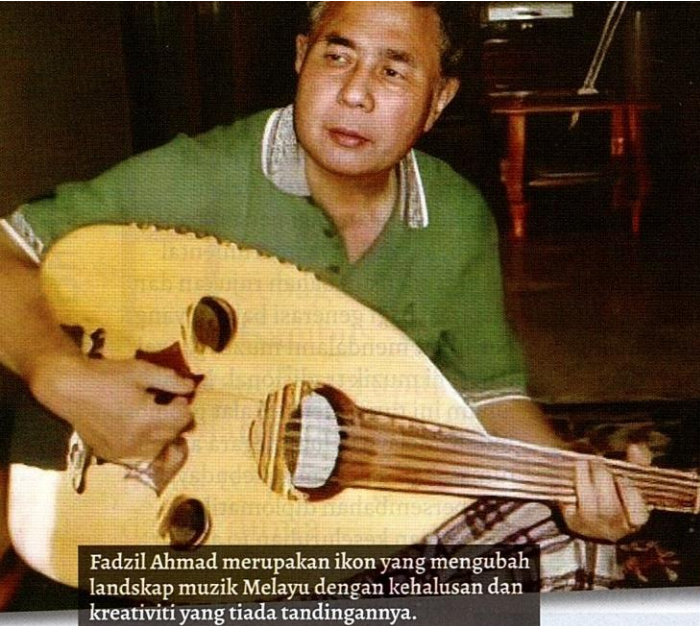
Dengan keseluruhan 10 album instrumental yang dirakam sepanjang hayatnya, Fadzil Ahmad bukan sahaja meninggalkan warisan dalam bentuk muzik tetapi juga mewariskan rasa cinta dan kebanggaan terhadap muzik ghazal kepada generasi seterusnya.

GURU DAN INSPIRASI

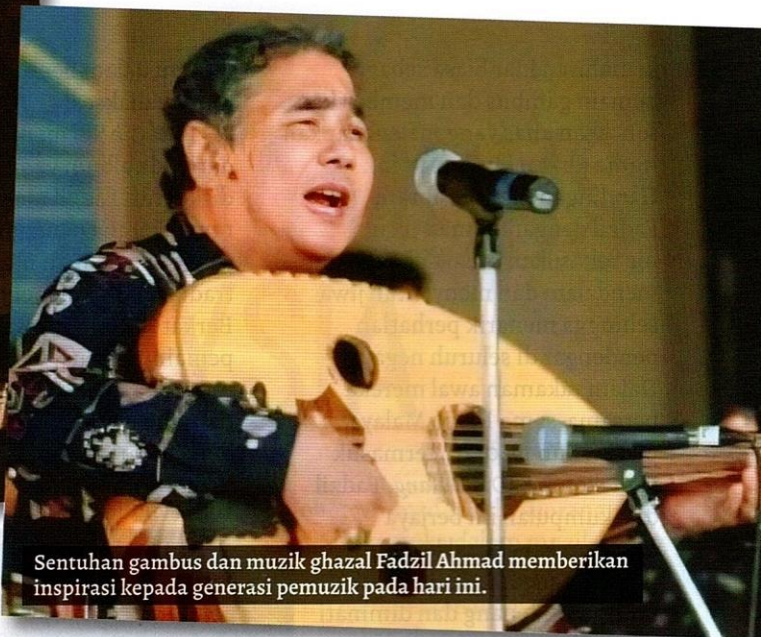
Selain dikenali sebagai pemuzik, Fadzil Ahmad juga merupakan seorang pendidik yang berdedikasi. Beliau berkhidmat di Kompleks Budaya Negara dan Akademi Seni Kebangsaan (ASK). Sumbangan beliau dalam pendidikan muzik ghazal dan gambus sangat dihargai.

Fadzil bukan sahaja mengajar teknik bermain gambus dan ghazal, tetapi juga menanamkan semangat cinta terhadap muzik tradisional dalam kalangan pelajarannya. Dengan pengalaman luas yang dimilikinya, beliau menjadi sumber rujukan penting bagi para pelajar dan penggiat seni dan memberikan bimbingan yang berharga dalam membangunkan kemahiran dan pengetahuan mereka.

Hingga tahun 2006, Fadzil terus mengajar dengan semangat yang tidak pudar, melahirkan ramai

Fadzil Ahmad merupakan ikon yang mengubah landskap muzik Melayu dengan kehalusan dan kreativiti yang tiada tandingannya.

Sentuhan gambus dan muzik ghazal Fadzil Ahmad memberikan inspirasi kepada generasi pemuzik pada hari ini.

pelajar yang kini meneruskan warisannya dalam bidang muzik. Beliau bukan sahaja memberikan pengetahuan teknikal, tetapi juga mendorong pelajarannya untuk menghargai dan memahami nilai budaya yang terkandung dalam muzik ghazal dan gambus. Rata-rata pelajar beliau yang kini menjadi pemuzik dan pendidik, menganggap Fadzil sebagai mentor yang telah memberikan inspirasi kepada mereka untuk meneruskan legasi muzik tradisional Melayu.

Fadzil diibaratkan sebagai “kamus muzik Melayu tradisional” memandangkan kepakaran dan pengalaman beliau dalam pelbagai aspek muzik tradisional dan teknik persembahan. Ketersediaan beliau untuk berkongsi ilmu dan pengalamannya menjadikan beliau figura yang amat berharga dalam pendidikan muzik di negara ini. Kepakaran beliau sering dijadikan panduan di pusat pengajian tinggi tempatan. Kaedah pengajaran dan gaya muziknya diambil sebagai contoh terbaik bagi pelajar dan penggiat seni yang ingin mendalami muzik ghazal dan gambus.

Dengan dedikasi dan komitmen yang tinggi, Fadzil Ahmad tidak

hanya meninggalkan jejak sebagai seorang pemuzik yang hebat, tetapi juga sebagai pendidik yang memberikan inspirasi kepada generasi akan datang untuk terus melestarikan dan menghargai seni muzik tradisional Melayu. Warisannya sebagai seorang guru akan terus hidup dalam setiap nota yang dimainkan oleh pelajar beliau, seterusnya memastikan muzik ghazal dan gambus terus dikenang dan dipelajari oleh generasi seterusnya.

PENGIKTIRAFAN DAN ANUGERAH

Sepanjang hayatnya, Fadzil Ahmad telah menerima beberapa pengiktirafan yang besar atas sumbangannya kepada muzik dan budaya Malaysia. Dedikasinya yang tidak berbelah bagi terhadap seni muzik tradisional Melayu dan usaha beliau dalam memartabatkan budaya tempatan menjadikan beliau figura yang dihormati di dalam dan luar negara.

Pada tahun 1987, Fadzil dianugerahkan Pingat Pangkuan Negara (PPN), sebuah penghargaan yang memberikan pengiktirafan

kepada individu yang telah menunjukkan sumbangan luar biasa kepada negara. Anugerah ini melambangkan penghargaan terhadap bakat dan kerja kerasnya dalam mempromosikan muzik Melayu di pentas antarabangsa. Fadzil juga menjadi idola bagi ramai pemuzik muda yang bercita-cita untuk meneruskan legasi muzik tradisional.

Pada tahun 1998, beliau menerima anugerah Kesatria Setia Diraja (KSD) yang menandakan penghormatan tertinggi daripada kerajaan Malaysia. Anugerah ini bukan sahaja mengiktiraf kemahiran muziknya tetapi juga jasa dan sumbangannya dalam mengangkat seni dan budaya Melayu. Fadzil bukan sahaja dikenali sebagai seorang pemuzik, tetapi juga sebagai seorang pendidik yang telah melatih dan membimbing ramai pemuzik baharu dalam memastikan ilmu dan seni muzik gambus terus hidup dan berkembang.

Selain itu, sumbangan Fadzil dalam industri muzik turut diiktiraf melalui pelbagai

Fadzil Ahmad ketika mengajar seni muzik gambus di Akademi Seni Kebangsaan.

penghargaan pada peringkat tempatan dan antarabangsa. Beliau telah mengambil bahagian dalam pelbagai festival muzik dan pertunjukan, memperkenalkan muzik tradisional Melayu kepada

masyarakat global. Melalui usaha ini, Fadzil telah membantu menjalin hubungan antara budaya yang berbeza, menjadikan muzik sebagai bahasa universal yang menyatukan.

Pengiktirafan yang diterima Fadzil Ahmad bukan sahaja mencerminkan bakat dan kejayaannya sebagai seorang pemuzik, tetapi juga menggambarkan komitmen beliau untuk mengembangkan dan memelihara seni budaya Melayu. Legasi ini akan terus dikenang dan dihargai, memotivasikan generasi akan datang untuk meneruskan perjuangan dalam memartabatkan muzik dan budaya Malaysia.

Haji Fadzil Ahmad tidak hanya meninggalkan karya-karya muziknya tetapi juga legasi yang dihormati dalam dunia muzik tradisional. Kepakarannya dalam mencipta lagu-lagu seperti *Joget Empat Dara*, *Joget Secawan Kopi*, dan *Si Cantik Manis* membuktikan sentuhan inovatif dalam menghidupkan seni muzik tradisional. Beliau juga pernah memimpin pelbagai kumpulan muzik kebangsaan, antaranya termasuklah Kompleks Budaya Negara dan Akademi Seni Kebangsaan, sambil terus menyampaikan ilmu muzik yang dipelajari daripada guru-guru dari Johor, Singapura, dan Mesir.

GAMBUS BERSEJARAH FADZIL AHMAD

Gambus terakhir milik Fadzil Ahmad bukan sekadar alat muzik, bahkan simbol warisan

budaya yang berharga. Berasal dari Bahrain dengan reka bentuk tradisional Iraq, gambus ini menjadi instrumen pilihan Fadzil selama lebih sepuluh tahun untuk digunakan dalam pelbagai persembahan berprestij dan rakaman penting dari pertengahan tahun 1990-an hingga awal tahun 2005. Diperbuat daripada bahan premium, seperti kayu *ebony*, *cedar*, *wenge*, dan *lemonwood*, gambus ini merupakan contoh alat muzik berkualiti tinggi yang ideal untuk persembahan.

Selama lebih tiga dekad, gambus ini menyaksikan perjalanan kerjaya dan impak besar Fadzil dalam dunia muzik tradisional Melayu. Gambus ini tidak hanya digunakan dalam persembahan tempatan, tetapi juga dalam misi kebudayaan yang membawa beliau ke Timur Tengah untuk memperkenalkan

Fadzil diibaratkan sebagai “kamus muzik Melayu tradisional” memandangkan kepakaran dan pengalaman beliau dalam pelbagai aspek muzik tradisional dan teknik persembahan. Ketersediaan beliau untuk berkongsi ilmu dan pengalamannya menjadikan beliau figura yang amat berharga dalam pendidikan muzik di negara ini.

Gambus terakhir milik Fadzil Ahmad.

muzik tradisional Melayu kepada dunia Arab. Persembahan beliau di negara seperti Bahrain, UAE, dan Kuwait menunjukkan bakat unik dan penguasaan gambus, serta mengukuhkan hubungan budaya antara Malaysia dengan negara tersebut.

Fadzil telah merakam lagu bersama-sama beberapa nama besar dalam industri muzik, antaranya termasuklah Noraniza Idris, Datuk Hajah Sharifah Aini, Rosiah Cik, S. Fauziah, Orked Abdullah, dan Tan Sri Dato' S.M. Salim. Dengan iringan gambus yang autentik, beliau menyuntik elemen tradisional dalam lagu mereka. Beliau menggabungkan muzik Melayu dengan nuansa ghazal dan gambus yang kaya bagi menambahkan keunikan kepada karya-karya tersebut.

Pada tahun 2005, setelah hampir sedekad berkarya dengan gambus kegemaran beliau, Fadzil membuat keputusan untuk menyerahkan gambus tersebut kepada Pertubuhan Gambus Malaysia (PGM) sebagai simbol legasi. Penyerahan ini dilakukan bersempena dengan pembelian gambus Turki baharu sebagai hadiah tambahan kepada institusi tersebut. Fadzil berharap dengan penyerahan gambus bersejarah ini, PGM dapat meneruskan legasi muzik gambus di Malaysia dan memastikan instrumen ini dihargai oleh generasi akan datang.

Kini, gambus bersejarah ini dipamerkan di Rumah Gambus. PGM kini sedang mencari tempat baharu untuk gambus ini, sama ada melalui pembelian atau sewaan jangka panjang dengan mana-mana muzium yang berminat. Hal ini sebagai usaha untuk mengumpul dana bagi menyokong aktiviti masa depan Rumah

Pada tahun akhir hayatnya, Fadzil Ahmad menghadapi cabaran besar dalam hidup dengan menghidap penyakit Parkinson. Walaupun kesihatan beliau semakin merosot, dedikasi dan kecintaannya terhadap muzik tidak pernah pudar.

Gambus dan untuk memastikan instrumen ini dapat dimanfaatkan oleh seluruh masyarakat.

Dengan pameran dan penggunaan gambus ini dalam acara-acara Rumah Gambus, bukan sekadar untuk menghormati warisan Fadzil, tetapi juga mengingatkan diri tentang dedikasi seorang *maestro* yang telah mengabdikan hidup untuk memartabatkan muzik Melayu. Bagi peminat muzik tradisional dan mereka yang ingin memahami lebih mendalam tentang warisan gambus Fadzil Ahmad, Rumah Gambus membuka peluang untuk menyaksikan sendiri instrumen bersejarah ini yang merupakan lambang legasi seorang legenda.

MOMEN TERAKHIR SEORANG LEGENDA

Pada tahun akhir hayatnya, Fadzil Ahmad menghadapi cabaran besar dalam hidup dengan menghidap penyakit Parkinson. Walaupun kesihatan beliau semakin merosot, dedikasi dan kecintaannya terhadap muzik tidak pernah pudar. Dalam keadaan yang lemah, Fadzil tetap berusaha untuk terus berkarya dan memberikan inspirasi kepada generasi muda melalui muzik tradisional Melayu yang menjadi darah dagingnya.

Pada 10 Mei 2006, Fadzil menghembuskan nafas terakhir di Hospital Kuala Lumpur akibat serangan jantung pada usia 64

tahun. Saat akhir kehidupan beliau dipenuhi dengan kasih sayang dan sokongan daripada keluarganya. Isteri bersama anak-anaknya tetap berada di sisi Fadzil, memberikan ketenangan dan kehangatan pada saat-saat terakhir yang penuh emosi.

Pemergian Fadzil Ahmad meninggalkan satu kekosongan yang mendalam dalam dunia muzik tradisional Melayu. Beliau dikebumikan di Tanah Perkuburan Islam Datuk Keramat, Kuala Lumpur. Sanak saudara dan kenalan rapat hadir untuk memberikan penghormatan terakhir. Mereka mengenang jasa dan sumbangan Fadzil terhadap muzik, serta menyedari bahawa warisan beliau akan terus hidup melalui lagu-lagu dan irama yang dibawa selama ini.

Momen perpisahan ini bukan sahaja menandakan kehilangan seorang legenda, tetapi juga merayakan legasi yang telah dibina oleh Fadzil Ahmad. Melalui karyanya, beliau telah membuka jalan bagi banyak pemuzik dan pencinta muzik untuk terus menghargai dan memartabatkan seni tradisional Melayu. Dikenang sebagai seorang *maestro*, Fadzil sentiasa diingati sebagai ikon yang telah mengubah landskap muzik Melayu dengan kehalusan dan kreativiti yang tiada tandingannya. **DB**